

Programanalys

Grundlärarprogrammen

Fritidshem

Förskoleklass - åk 3

Åk 4-6

Verksamhetsberättelse för läsåret 2017/2018

Verksamhetsplan för 2018/2019

Beskrivning av de tre grundlärarprogrammen

Grundlärarprogrammet F-3 (240 hp) ger yrkesmässig förberedelse för arbete med förskoleklassens och de första skolårens utmaningar att stimulera alla elever till att erövra basfärdigheterna: läsa, skriva och räkna. Vidare ger programmet en grund att stå på för arbete i förskoleklass där lek och lekfulla arbetsformer för elevers lärande och utveckling är centralt.

Grundlärarprogrammet 4-6 (240 hp) ger yrkesmässig förberedelse för att arbeta med elevernas vidare lärande och utveckling i årskurserna 4-6 och fokuserar fördjupade studier i grundskolans grundläggande ämnen: svenska, engelska och matematik samt därutöver ett annat valbart fördjupningsämne.

Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem (180 hp) ger yrkesmässig förberedelse att skapa förutsättningar för och stimulera elevers utveckling och lärande av såväl skolkunskaper som övrigt lärande före, under och efter skoldagen, genom att bland annat stödja och utmana elevers kreativitet och meningsskapande under friare former.

Respektive program består av tre delar:

- Ämnes/ämnesområdesstudier (150/90 högskolepoäng)
- Utbildningsvetenskaplig kärna (UK) (60 högskolepoäng)
- Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) (30 högskolepoäng)

Ämnes/ämnesområdesstudierna är anpassade till det respektive program kräver för att ge den yrkesmässiga förberedelsen.

I utbildningsvetenskapliga kärnan (UK) behandlas frågor kring kunskap, undervisning och lärande, etik och värdegrund. Här behandlas även det pedagogiska ledarskapet, konflikthantering, sociala relationer och demokrati. Även bedömning av elevers lärande, utveckling och hur prestationer kan betygsättas ingår i kurserna.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) genomförs inom det verksamhetsområde programmet ger yrkesmässig förberedelse för. Lärarstudenter vid Umeå universitet genomför VFU vid skolor/fritidshem i Västerbottens län eller Örnsköldsviks kommun.

Programrådssammansättning

Programrådet för grundlärarprogrammet 2015-2018

Birgit Andersson (ordförande) tillämpad utbildningsvetenskap

Tord-Göran Olovsson, institutionen för pedagogik

Jonas Wikström, institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik

Ingela Andersson, institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik

Kristina Persson, institutionen för språkstudier

Magnus Wink, institutionen för estetiska ämnen

Studentrepresentanter:

Anna Rosqvist

André Domellöf, t o m april 2018

Extern representant:

Helena Åhman, Skellefteå kommun

Nyckeltal för Grundlära­r­pro­gram­met fritidshem

Nyckeltal antagning

Grundlära­r­pro­gram­met fritidshem	ht-2012	ht-2013	ht-2014	ht-2015	ht-2016	ht-2017
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal)	30	30	25	30	35	35
Antal förstahandssökande ¹	39	41	42	41	47	45
Antal förstahandssökande per plats	1,30	1,36	1,68	1,36	1,34	1,29
Antal registrerade nybörjarstudenter studenter ²	22	40	26	34	33	20

Nyckeltal genomströmning

Grundlära­r­pro­gram­met fritidshem	Antagna 2012	Antagna 2013	Antagna 2014	Antagna 2015	Antagna 2016	Antagna 2017
Antal godkända nybörjarstudenter efter första terminen ³	8	18	15	14	20	9
Antal godkända studenter efter fjärde/femte terminen ⁴	8	21	20	17		
Antal godkända studenter efter UK 3 ⁵	10	22				

Nyckeltal examina

Grundlära­r­pro­gram­met fritidshem	2013	2014	2015	2016	2017
Antal som tagit ut examen					
Kvinnor		4	5	14	18
Män		2	5	7	8
Totalt		6	10	21	26

¹ Enligt Fokus

² Antal registrerade på utbildningens 1:a kurs enligt Ladok

³ Antal godkända på utbildningens 1:a termin, 30 hp (UK 1), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamenstillfälle)

⁴ Antal godkända studenter efter termin 4 alt termin 5 för antagna fr o m ht -15 (UK 2), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamenstillfälle)

⁵ Antalet godkända studenter efter UK 3, per den 30 september

Synpunkter från programrådet på nyckeltal (kommenteras utifrån programmets förutsättningar och struktur)

I föregående programanalys påtalades att dimensioneringen av platser inte alls svarar mot regionens mycket större behov, men att samtidigt förefaller det bli svårare att få antagna studenter att faktiskt börja sina studier. Detta är än mer uppenbart detta verksamhetsår då av endast 20, av de 45 förstahandssökanden som tackat ja, registrerades vid terminsstarten, ht-17. Anledningarna kan vara att de får möjlighet att arbeta i fritidshem utan examen, liksom att den besvärliga bostadssituationen i Umeå fortfarande kan spela roll.

Att sedan genomströmningen under termin 1 för dessa nybörjarstudenter (9 av 20 klara) är ännu lägre i jmf med tidigare kullar vällar bekymmer. Det är oklart om det handlar om avhopp och/eller någon enstaka rest från någon av de senare kurserna på terminen.

Då det gäller genomströmningen av hela programmet för de som tog examen vt-17 kan vi notera en avvikelse då lika många som registrerades ht-14 tog examen vt-17 till skillnad mot tidigare kullar då genomströmningen varit kring 50% i relation till antalet registrerade, och väldigt många avhopp skett termin 1. Om denna avvikelse kan vara ett trendbrott återstår att se. Om så är fallet, kanske en bidragande orsak kan vara att institutionerna är mer noga med tillträdeskraven. Kursansvariga kanske också tydliggör omtentamenstillfällena och påpekar vikten av att bli färdig med kurser, varför studenterna därför nyttjat de omtentamenstillfällena som erbjudits. Det senare har ofta diskuterats i programrådet.

Nyckeltal för Grundlära­r­pro­gram­met F-3

Nyckeltal antagning

Grundlära­r­pro­gram­met F-3	ht- 2012	ht- 2013	ht- 2014	ht-2015	ht-2016	ht-2017
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal)	40	40	50	80	60	60
Antal förstahandssökande ⁶	50	68	77	81	95	90
Antal förstahandssökande per plats	1,25	1,7	1,54	1,01	1,58	1,5
Antal registrerade nybörjarstudenter studenter ⁷	38	28	59	64	53	57

Nyckeltal genomströmning

Grundlära­r­pro­gram­met F-3	Antagna 2012	Antagna 2013	Antagna 2014	Antagna 2015	Antagna 2016	Antagna 2017
Antal godkända nybörjarstudenter efter första terminen ⁸	26	19	44	47	36	40
Antal godkända studenter efter femte/fjärde terminen ⁹	20	22	44	41		
Antal godkända studenter efter UK 3 ¹⁰	28					

Nyckeltal examina

Grundlära­r­pro­gram­met F-3	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal som tagit ut examen						
Kvinnor				17	25	22
Män				1	0	3
Totalt				18	25	25

⁶ Enligt Focus

⁷ Antal registrerade på utbildningens 1:a kurs enligt Ladok

⁸ Antal godkända på utbildningens 1:a termin, 30 hp (UK 1), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamenstillfälle)

⁹ Antal godkända studenter efter termin 5 alt termin 4 för antagna fr o m ht-15 (UK 2), enligt Ladok, per den 31 mars, 30 september för antagna fr o m ht-15 (efter ett omtentamenstillfälle)

¹⁰ Antalet godkända studenter efter UK 3, per den 30 september

Synpunkter från programrådet på nyckeltal (kommenteras utifrån programmets förutsättningar och struktur)

Tyvärr kan vi konstatera att lika många studenter som i förra årets analys (17 stycken) inte klarat första terminen på utsatt tid. En förhoppning är att de inte hoppat av utan finns kvar och blir godkända efter andra omtentamenstillfället avseende de i termin 1:s ingående kurser.

Vi fyllde 57 av 60 platser vilket är en förbättring i relation till året innan trots något minskat söktryck ; 1,5 per plats (året innan 1,58). Att vi inte fyller platserna är olyckligt då regionen är i stort behov av F-3-lärare.

Om man ser till antalet studenter som nyregistrerades 4 år tidigare och de som tagit examen 2017 har genomströmningen varit förhållandevis god om än det är olyckligt är att platserna inte fylldes initialt 2013. Tre manliga studenter har, i jmf med noll året innan, tagit examen.

Nyckeltal för Grundlära­r­pro­gram­met 4-6

Nyckeltal antagning

Grundlära­r­pro­gram­met 4-6	ht- 2012	ht-2013	ht-2014	ht- 2015	ht-2016	ht-2017
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal)	30	40	30	40	40	40
Antal förstahandssökande ¹¹	40	38	50	46	59	59
Antal förstahandssökande per plats	1,33	1,26	1,66	1,15	1,47	1,47
Antal registrerade nybörjarstudenter studenter ¹²	20	37	32	37	42	39

Nyckeltal genomströmning

Grundlära­r­pro­gram­met 4-6	Antagna 2012	Antagna 2013	Antagna 2014	Antagna 2015	Antagna 2016	Antagna 2017
Antal godkända nybörjarstudenter efter första terminen ¹³	9	18	22	23	25	28
Antal godkända studenter efter femte/fjärde terminen ¹⁴	6	21	15	20		
Antal godkända studenter efter UK 3 ¹⁵	6					

Nyckeltal examina

Grundlära­r­pro­gram­met 4-6	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal som tagit ut examen						
Kvinnor				12	5	12
Män				4	1	9
Totalt				16	6	21

¹¹ Enligt Focus

¹² Antal registrerade på utbildningens 1:a kurs enligt Ladok

¹³ Antal godkända på utbildningens 1:a termin, 30 hp (UK 1), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamenstillfälle)

¹⁴ Antal godkända studenter efter termin 5, termin 4 för antagna fr o m ht-15 (UK 2), enligt Ladok, per den 31 mars, 30 september för antagna fr o m ht-15 (efter ett omtentamenstillfälle)

¹⁵ Antalet godkända studenter efter UK 3, per den 30 september

Synpunkter från programrådet på nyckeltal (kommenteras utifrån programmets förutsättningar och struktur)

Söktrycket var lika som året innan (1,47 /plats) men ett något lägre antal studenter registrerades första terminen i jmf med föregående år då fler än antalet nybörjarplatser registrerades. I år var det en student färre än antalet platser, vilket ändå är positivt då regionen är i stort behov av också denna lärarkategori.

Genomströmningen har dock ökat i jmf med föregående år, vilket rådet anser positivt liksom att 9 av 21 studenter var män, övriga kvinnor.

En fjärdedel av de nya studenterna färdigställde inte första terminens kurser inom utsatt tid (11 av 39). Men om det handlar om avhopp eller ej är oklart.

Genomströmningen av termin 1 är, som tidigare år, bekymmersam liksom för de övriga grundläroprogrammen – en noggrannare kartläggning bör göras och diskuteras av programrådet, - Kan det stämma att statistiktentan liksom källkritikdelen i kursen 6LU006 (KVF) är problematisk för många studenter, och vad kan i så fall göras för att skapa bättre förutsättningar för studenterna att förvärva dessa kunskaper?

Säkring av examensmål

*Rådet välkomnar att matrisen fått en utformning med de tre graderna: **grundläggande, befästande och fördjupande** av de kunskaper, färdigheter och förmågor som anges i examensordningens respektive examensmål. En viss svårighet att från rådets sida säkerställa att alla examensmål fullt ut behandlas genom de tre graderna föreligger dock då flera examensmål innehåller flera mål och tyngdpunkter därmed kan ligga på olika delar.*

Det slutgiltiga färdigställandet av matriserna har skett under verksamhetsåret varvid djupare analyser har begränsats. Det är ett ytterst tidskrävande arbete och de examensmål som låg till grund för UKÅ:s granskning har därför prioriterats. Men matriserna ger överblick och alla tre programmens utformning förefaller i stort svara väl mot alla examensmålen i högskoleförordningen.

Uppföljning av föregående verksamhetsplan

Kvalitetsutvecklingsarbete

Medel för översyn av och sedemera utveckling av ett dokument avseende Vetenskaplig progression i grundläroprogrammen erhöles föregående verksamhetsår men arbetet skulle pågå våren 2017 och in på hösten 2017 då det också skulle redovisas. Arbetet har varit omfattande och än mer tidskrävande än vi inledningsvis anade. Kristina Persson, Språkstudier var huvudansvarig för framtagningen av dokumentet för grundläroprogrammen med stöd av Birgit Andersson samt programrådet som referensgrupp. Birgit Andersson ansvarade för revideringen av befintligt dokument för grundläroprogrammet med inriktning

mot fritidshem. Den omfattande kartläggningen av kursinnehåll och möjligheter för studenter att förvärva och utveckla skrivande och vetenskapligt förhållningssätt var tvunget att begränsas till kursplanernas fsr då projektet inte medgav genomlysning av även innehåll och studieguider. Fullständig rapport finns i Bilaga 1 "Vetenskaplig progression i grundläroprogrammen" 2017-12-18 där också förslag på konkreta åtgärder finns angivet för i synnerhet termin 1. I dokumentet poängteras vikten av samverkan mellan institutionerna för att i högre grad kunna ombesörja klarhet och progression då det handlar om språk, text och skrivande. Huvudförslaget är att studenterna ska förvärva en stabil grund under termin 1 att utvecklas vidare från. Språkverkstaden vid Umeå universitet kan utgöra en viktig resurs. Förslagen i rapporten gagnar alla läroprogram avseende första terminen. Rapporten har överlämnats till LH:s ledning och kansli och förväntas gå ut på remiss till berörda institutioner.

Medel äskades för att kunna göra en undersökning av hur de olika klassificeringarna av studentpengen för tillvalskurserna SO/NO påverkade tillvalet för 4-6-studenterna. Detta beviljades dock ej.

Medel för arbete med att kunna öka verksamhetsnära inslag i ämneskurserna inom F-3 och 4-6 äskades och beviljades. En projektgrupp tillsattes med Tord Göran Olovsson som samordnare. Projektgruppen har rapporterat kontinuerligt till programrådet och en slutlig rapport (se Bilaga 2) har inlämnats till LH:s ledning och kansli juni/juli 2018. Projektet kartlade F-3 och 4-6 avseende ämneskurser och utarbetade en kartläggning av aktuella kurser, tidpunkter, antal klasser som kan behövas samt vilken typ av aktivitet som kan komma ifråga. Detta var projektets syfte och för utveckling och realisering, formalisering av möjligheterna krävs mer tid och resurser – något som programrådet hoppas att övningsskoleprojektet kan vara intresserade av att bistå med resurser. Programrådet stöder en kommande ansökan om detta.

Medel för deltagande vid nationella nätverksträffar för de olika inriktningarna äskades. Birgit Andersson deltog vid mötet för inriktningen mot fritidshem i Kalmar ht-17. Rapport lämnades och värdefullt att beakta från träffen var bl a informationen om Kalmars sätt att utforma sitt övningsskoleprojekt varvid vi fick fler motiv (än studenternas återkommande önskan om mer verksamhetskoppling) till vår ansökan om hur verksamhetsnära inslag kan öka i teorikurserna. Sammanställd rapport återfinns på programrådets cambrosajt.

Nätverket för F-3 och 4-6 är förskjutet till att äga rum under hösten 2018 istället för som tidigare under vårterminerna varvid vi avser äska nya medel för detta så att två programrådsledamöter kan åka.

Övrigt kvalitetsarbete som dominerat under verksamhetsåret

Flytten av vfu-kursen "Att undervisa..." för F-3 och 4-6 har rådet ägnat många diskussioner till och slutligen gett förslag på lösningar vilket också i ett senare skede fastställdes av LH:s styrelse. I samband med detta diskuterades också fördelar och svårigheter med de två UVK-kurserna (UUL + BFL) varvid en utveckling krävs avseende kursuppgifter och seminariemöten studentgrupper emellan för att motivera samläsningen enligt den föreslagna strukturen.

UKÄ:s granskning och arbetet med självvärderingarna har inte varit en uppgift för programrådet direkt, men indirekt har många diskussioner lyfts som frukt av de förändringar som LH aktualiserat både avseende kvalitetssäkringssystem och organisatoriska förändringar för att vi alla i rådet ska vara uppdaterade.

Då UKÄ-arbetet med kvalitetsgranskning av programmen pågått under innevarande verksamhetsår har mycket arbete ägnats åt detta på olika vis. Likaså har förändringar av övningsskoleprojektet ägnats tankemöda liksom de förhållandevis stora förändringar lärarhögskolans kansli vidtagit i syfte att säkerställa kvalitetssäkringssystemet. Det senare har inneburit att rutiner mm setts över och förändringarna håller på att "sätta sig". Den interna kvalitetsgranskningen har även satt ljuset på programrådets ibland diffusa uppgift och ringa mandat varför dess beredande funktion tydliggjorts. Ny gemensam cambrosajt för grundläroprogrammens studenter har skapats, men ännu inte "satt sig" varvid vi inte vet hur användbar den blir för återkoppling med mera. Rådsledamöternas mandatperiod förlängdes ett halvår in på kommande verksamhetsperiod, varvid rådet också diskuterat hur kontinuitet kan skapas och några rådsledamöter ser positivt på att fortsätta in i kommande period.

Remisser som t ex " Den stora samling för skolan – nationell strategi för kunskap o likvärdighet" SOU 2017:35 har rådet diskuterat och lämnade synpunkter på liksom t ex LH:s nya verksamhetsplan

En återkommande fråga och diskussionspunkt handlar om hur bevara undervisningskvalitet när resurser för lärarutbildningen ständigt krymper. Rådet har försökt avsätta tid för att delge varandra goda exempel på såväl undervisningsformer som examinationsformer som främjar studenternas lärande och egna arbete men ändå säkerställer via examinationerna studenternas kunskaper. Formativt förhållningssätt har därmed blivit tema-innehåll med inspel från ledamöter vid vårens sista möte och ska likaså ske under kommande möten. Generellt önskar programrådet och vill verka för ökad samstämmighet över institutionsgränserna avseende såväl krav som positivt förhållningssätt gentemot studenterna.

Ett stöd har rådet funnit i den uppföljnings- och åtgärdsplan som LH arbetade fram under verksamhetsåret. Alla punkter är inte åtgärdade till fullo. Fullständig uppföljningen av ökad infärgning av fritidshemsperspektiv i de två UVK-kurserna UUL och BFL kvarstår, vilket omnämnts ovan. Revidering av kursplaner från Språkstudier har genomförts i dialog med programrådet om än inte den slutgiltiga utformningen behandlats i rådet – vilket i och för sig inte bör vara nödvändigt. De två övriga punkterna (flytt av vfu-kurs och revidering av UVK III-kurs) i uppföljningsdokumentet är "färdigbearbetade".

Mittutvärdering

Efter att enkätmallarna omarbetats, också under inverkan av rådet, är det inte möjligt att göra direkta jmf med föregående årskullars utvärderingar.

Vi brottas fortfarande med låg medverkan om än ordförande för rådet deltog under schemalagd position och lät studenterna genomföra utvärderingen för F-3 och 4-6

vid ett och samma tillfälle. För inriktningen mot fritidshem genomfördes utvärderingen vid ett annat tillfälle tillsammans med lärare vid institutionen för TUV.

Fritidshem

Endast 8 av 25 studenter (kull -16) fyllde i den digitala enkäten. Bland dessa 8 framträder mer och högre röda staplar i jmf med de två andra programmen varvid en större förbättringspotential föreligger och stärks av den muntlig uppföljning i gruppen som delgetts oss via mail från student samt från läraren. Som föregående år upplevs inte fritidshemsperspektivet säkerställas i UVK-kurserna och studenterna upplever tydliga kopplingar till F-3:s och 4-6:s verksamhetsområden men saknar innehåll relaterat till fritidshemmets uppdrag. Tyvärr sammanföll utvärderingstillfället med yran och flera sa att de skulle fylla i den sen... problemet med att vårens hela mittutvärderingsmall inte kunde läsas i mobiltelefonen då vissa övergripande frågeställningar föreföll oklara kan ha en viss inverkan, men förmodligen handlar det tyvärr nog mer om gruppens inställning? Dessvärre har det framkommit att två (ambitiösa) studenter avbröt sina studier, enligt studenterna själva, på grund av BFL-kursens intensitet och låga förankring i deras tillvalsämne och framför allt fritidshemsuppdrag. Det har även påpekats att reflektionsuppgifter kring deras egna lärande måste variera och det måste finnas en progression genom utbildningen.

Mittutvärderingen för F-3 och 4-6 genomfördes under början av terminens sista kurs (Specialpedagogik). Muntligt framkom också synpunkter men tyvärr kunde studenterna inte läsa hela enkäten i sin mobil varför vissa frågor föreföll oklara för dem som var frånvarande vid föreläsningstillfället och försökte fylla i enkäten vid annat tillfälle.

Muntligt påpekades att ht-17:s engelska kursens utlandsvistelse förvisso var positiv men påverkade kursen före och efter (negativt) i allt för hög grad. Likaså påpekades vikten av didaktisk koppling till ämnet och att lärarna måste kunna relatera till skolvardagen och ha den professionella kompetensen.

Verksamhetsförlagda delar är viktiga och att ämneskurser också kopplas till verksamhet.

F-3: Av 40 studenter har 21 svarat på enkäten för F-3 och noteras kan att i studenternas kommentarer återkommer liksom tidigare; vikten av den didaktiska kopplingen då man läser teori-kurser. Det är viktigt både för studenternas professionsutveckling men också för att befästa kunskaperna enligt studentkommentarerna.

Inom de utbildningsvetenskapliga kärnområdena upplevs det inte vara tillräckligt omfattande om sociala relationer, ledarskap och konflikthantering där det sistnämnda omskrivs extra mycket.

Då det gäller undervisningsformer upplever en tredjedel av dem som svarat på enkäten att balansen mellan undervisningsformerna kan förbättras, någon önskar mer lektioner med lärarnärvaro istället för seminarier – en kommentar som vi känner igen från tidigare utvärderingar. Nästan hälften anser att balansen mellan examinationsformer kan bli bättre där kommentarer menar att salstenta kan vara ett för snävt grepp och inte alltid det lämpligaste.

Då det gäller de generiska förmågorna så visar såväl stolpar som kommentarer att fokus ligger mest på de skriftliga förmågorna. Reflektion och självständigt

inhämtande av kunskap samt muntlig förmåga har högst andel röda staplar (dvs endast behandlats i viss grad) av de uppräknade generiska förmågorna. Då det gäller inflytande i programmet är det en knapp tredjedel som angett i låg grad.

Bland förändrings- och förbättringsförslagen omnämns önskan om att öka möjligheter till praktisk tillämpning och bättre förankring av teoretiska kunskaper i kommande verksamhetsområde i olika ordalag och förslag.

4-6:

Av 33 studenter har 15 fyllt i enkäten. Kommentarer visar också här att didaktiska inslag och möjligheten att öva och praktisk tillämpa kan öka i ämneskurserna. Några få kommentarer anger att onödig upprepning förekommer och önskar tydligare progression. Relevansen upplevs av en dryg fjärdedel, av de som svarat, endast vara "i viss grad" och i kommentaren anges att uppgifter är riktade mot F-3 (omvänt alltså mot vad som uttryckts av ngn bland F-3-studenterna).

Konflikthantering omnämns inte behandlats tillräckligt i två kommentarer. Då det gäller balansen i undervisnings- och examinationsformer är svaren likartade som ovan för F-3. De generiska kompetenserna förefaller 4-6 dock kunnat utveckla mer än de andra inriktningarna enligt staplarna. Inflytande över programmet kan uppenbarligen förbättras då 11 av de 15 angett i viss resp i låg grad.

Förbättringsförslagen rymmer kommentarer om att programmet inte alltid riktar sig mot 4-6 och en önskan om större tydlighet i studieguiden och att alltför många lärare inblandade bidrar till otydlighet där engelskan ges som exempel på det sistnämnda.

Att göra mittutvärderingar:

Återigen ser vi hur väsentligt det är att avsätta tid vid sammankomster med studenterna för att underlaget ska bli något att "luta sig mot" vid eventuella analyser och slutsatser.

Rådet välkomnar att kunna följa en kulls mittutvärdering och sedan jmf med deras programutvärdering för att nå en tydligare bild av hur de upplever sin utbildning som helhet.

Programutvärdering

Fritidshem 14 av 22 studenter har besvarat den digitala enkäten. Den och en skriftlig sammanställning från den muntliga uppföljningen, gjord av två lärare under sista kursen, ligger till grund för nedan text.

I föregående års programutvärdering frågades det endast generellt om studenternas möjlighet att förvärva kunskaper i sitt huvudämnesområde (fritidshemmets pedagogik) medan i årets enkät fick studenterna möjlighet att svara på fyra däri ingående ämnesområden som finns angivna som centralt innehåll i läroplanen för fritidshem (Språk och kommunikation, Skapande och estetiska uttrycksformer, Natur och samhälle, Lek, fysiska aktiviteter och utevistelse). En exakt jämförelse går därmed inte att göra, men årets staplar visar tyvärr inte lika positiva utlåtanden som föregående års generella utlåtande. Sammantaget framkommer att studenterna vill ha tydligare kopplingar till metodik och därmed också öva didaktiskt tänkande inte bara under vfu-kurser utan i alla

kurser. Kopplingar mellan studenternas tillvalsämne och bedömningsfrågor erbjuds varken i deras tillvalsämneskurser eller i bedömningskursen BFL. I BFL-kursen önskar studenterna också mer kopplingar till sitt verksamhetsområde fritidshem (tendensen fr i fjol om försvagat FH-perspektiv i den nya BFL-kursen är enligt avgångsstudenterna inte bruten). Den nya korta vfu:n i tillvalsämnet fungerade inte tillfredsställande. Åtgärder har vidtagits inför kommande år. Nivån inom idrott och hälsa bör höjas över deras erfarenheter från gymnasiet enligt några studenter.

Då det gäller de generiska kompetenserna sticker muntlig förmåga ut något och kan uppenbarligen utvecklas mer under studietiden. För övrigt anser sig studenterna utveckla övriga förmågor om än kommentarer om samverkan med andra lärargrupper inte fullt ut understöds på respektfullt vis. Den röda tråden i utbildningen kan likaså förbättras, studenterna upplever inte att kurserna "hakar i" varandra och förankringen i fritidshem är för låg. Den sista kursen band dock samman utbildningen. Studenter berömmar flera lärare som lyckas "nä fram" med sina budskap och har någon form av bakgrund och koppling till yrket vilket hjälper studenterna i sin professionsutveckling. Tyvärr förs även motsatta exempel fram.

Posterpresentation av examensarbetet i sista kursen uppskattades på grund av meningsfullheten, ett bra sätt att öva sin muntliga framställning liksom att lyssna aktivt (till skillnad mot när "samma sak" gång efter gång presenteras i plenum då koncentrationen tappas efter två presentationer). Vidare föreslogs att muntlig framställning måste få övas på likartat vis i början på utbildningen för att allt eftersom "trappas" upp till att kunna med säkerhet presentera inför stora grupper.

Utomhuspedagogik som finns i utbildningen uppskattas om än man önskar mer, vilket skrivs fram av några.

F-3 Tyvärr var det endast 9 studenter av 53 som fyllde i den digitala enkäten. Vid den muntliga uppföljningen som gjordes av lärare som hade sista kursen framkom dock önskan om mer praktisk tillämpning i utbildningen, att kurser som endast har 1-2 timmar lärarledd undervisning i veckan upplevs meningslösa. I övrigt framkom likartade synpunkter som föregående års studenter gav. Studenterna som fyllde i enkäten visade en positiv hållning till sin utbildning men den röda tråden och kompletteringen mellan de olika typerna av kurser kan förbättras, likaså kan framför allt balansen mellan olika examinationsformer bli bättre. Fortfarande anger studenterna inte att de upplever sig kunna påverka utbildningen – precis som föregående år. Det som vi sagt inom programrådet och inom UMPE angående kursutvärderingar har nog ännu inte fått genomslagskraft.

Att självständigt inhämta kunskaper, reflektera och erövra ett kritiskt förhållningssätt samt att öka sin skriftliga förmåga sker i relativt hög grad, medan den muntliga förmågan liksom samarbetsförmågan kan förbättras för att bli "lika bra" som de tre övriga färdigheterna.

4-6 Av 21 studenter har 19 svarat på den digitala enkäten. Då det gäller ämneskurserna så avviker svenskämnet något från de övriga ämnena då staplarna visar att 68% av studenterna angett att de endast "i viss grad" kunnat förvärva kunskaper i svenska, vilket är ett sämre resultat än för övriga ämnen. I kommentarerna skrivs bristen på grammatikkunskaper fram av några studenter. Kunskapsområdena inom UVK behandlats enligt alla utom två i "tillräcklig

omfattning” för den kommande yrkesutövningen. De två som svarade nej på den frågan angav grammatiken, konflikthantering och betygsbedömning som områden de önskade mer av, det två senare är områden som tidigare studenter också fört fram (och som verksamma lärare sällan anser sig full-lärd inom).

4-6-studenterna upplever sig mer förberedda inför sina vfu-kurser i jmf med F-3, men alla värdesätter (som tidigare) vfu-kurserna och upplever upplägget generellt bra, även om någon enstaka önskar mer tid under kursen ”Att undervisa i....”.

Förbättringsförslagen som anges är i paritet med de som tidigare angetts, mer praktisk tillämpning, mer grammatik, någon har också angett att studieguiderna kan utvecklas.

Vid den muntliga uppföljningen för 4-6 framkom tydligt att studenterna kände sig rustade och inspirerade att ”gå ut i förvärvsarbetet”. De var generellt nöjda med sin utbildning liksom med de lärare de mött under samma tid. SO-kursens genomförande jämförs med NO-kursen till den senares fördel vilket liknar föregående års programutvärdering. Förbättringsåtgärder för SO-kursen har vidtagits under detta verksamhetsår.

Då det gäller UVK-kurser, VFU-kurser och ämneskursernas komplettering av varandra för att skapa en helhet så är 4-6 mer nöjd än F-3 och inriktningen mot fritidshem. Men bland F-3 var svarsfrekvensen så låg att det är svårt att säga om det verkligen är något att ”luta sig mot”. För inriktningen mot fritidshem skrivs flera kommentarer kring bristen på röd tråd fram, för F-3 anger en student detta. Förslag om att få fler tillfällen att praktiskt omsätta ämneskunskaperna skrivs fram av F-3 och 4-6, det är långt innan man i vfu-kursen får pröva och förankra ämnesdidaktik.

Generellt kan vi fortfarande konstatera, i likhet med i fjol, att seminarieformen som examinationsform bör fortsättningsvis utvecklas genom att tydliggöra kraven och säkerställa bedömningen av dem. Studenterna värdesätter seminarieformen då alla har förberett sig och lärare medverkar aktivt, då upplevs ett bestående av kunskaper liksom att ytterligare lärande sker, men allt för ofta fungerar det inte så.

Eftersom enkätmallarna för programutvärderingarna omarbetats, också under inverkan av oss i rådet, är det inte möjligt att göra direkta jmf med staplarna i diagrammen med föregående årskullars utvärderingar. I fjolårets var alla prioriterade områden inom UVK uppräknade för möjlig markering för varje område. I årets utformade enkät är dessa borttagna (gäller alla tre programmen) och räknas endast upp i klump med erbjudande om att lämna kommentarer finns. Endast enstaka (i jmf med fler förra året) kommentarer om att öka konflikthantering, sociala relationer och specialpedagogik ges. Studenterna mot fritidshem skriver dock mer kommentarer om området, då det upplevs centralt i deras framtida uppdrag och önskar gärna mer. Momentet med konflikthantering som ingår i Grupprocesskursen skrivs av flera fram som något riktigt bra under utbildningen.

Vidare kan vi konstatera att avseende de generiska kompetenserna framstår muntlig förmåga som ett utvecklingsområde.

Sammantaget måste också det påbörjade arbetet med att säkra den röda tråden och de olika kursernas (UVK, ämnes/ämnesområden och VFU) möjlighet att "haka i" och anknyta till varandras innehåll öka.

Internationalisering

Internationalisering har som tidigare år skett genom att i kurslitteraturlistor finns internationella studier med som visar på skola respektive fritidshem internationellt. Vidare sker internationalisering genom att man fysiskt förflyttar sig och genomföra delar eller hel kurs i annat land. Under kurs i engelska studerar studenterna i England, ett uppskattat inslag men under detta verksamhetsår upplevde några av studenterna att deras förberedelse och efterarbete (examinationer) inkräktade för mycket på de kurser som låg före respektive efter denna engelska-kurs.

Inom kursen Naturvetenskap och teknik för åk 4-6 har under detta verksamhetsår genomfört ett utbyte med Tromsøs lärarutbildning. Under september 2017 fick studenterna från Umeå universitet åka till Tromsø för att tillsammans med Tromsøs lärarstudenter genomföra en veckas fältkurs. Där fick studenterna tillsammans utforska djurlivet och växtligheten vid havsmiljö. Vidare studerades hur människan historiskt har använt sig av naturen för att överleva. Studentgrupperna fick även genomföra olika didaktiska uppdrag för varandra, för att visa hur man kan använda sig av uteklassrummets möjligheter. Ett uppskattat inslag i kursen.

Internationella perspektiv ges också genom att några undervisande lärare deltagit i forskarkonferenser/ internationella nätverk och därefter spridit sina erfarenheter till studenter såväl som kollegor. Till exempel har lärarutbildningen i Stanford besökts av några och en överspridning av erfarenheterna har gjorts bland annat i programrådet. Ett annat exempel är överspridning bland kollegor om internationella förhållanden med ett fritidshemsperspektiv i samband med att forskare deltagit vid den första Extended Education-konferensen som ordnades i Tyskland under detta verksamhetsår. I det nationella nätverket för utbildning och forskning mot fritidshem har erfarenheter likaså delats kring studenternas möjligheter att förlägga del av program/kurs utomlands.

Tyvärr har på grund av bristande kommunikationen mellan LH och studenterna det inte fungerat tillfredsställande under verksamhetsåret avseende möjligheten att genomföra vfu /kurs utomlands. Det har varit för många utresande och för få inkommande studenter till och från Australien och den samarbetspartner LH har där, varvid de tre som ville genomföra kurs i Australien inte fick den möjligheten. Under verksamhetsåret har vi inte heller haft någon som operativt arbetat med internationalisering vilket förmodligen bidragit till nedgången av utresande studenter. Det E-twinningprojekt som lades på is förra verksamhetsåret har därmed inte heller kommit igång under detta år.

Samverkan

Inom de tre inriktningarna förekommer som tidigare samverkan med det omgivande samhället på olika sätt. Framför allt förekommer studiebesök och fältstudier som är relevanta för de ämnen/ämnesområden som innehållet i kurser speglar. Handledarkonferens i samband med grundlärarna mot fritidshems vfu-

kurser förstärker den övriga samverkan som annars generellt sker under vfu-kurser.

I kurserna Samhällsorientering F-3 samt Samhällsorientering åk 4-6 har samverkan med omgivande samhälle skett genom studiebesök alternativt att företrädare har besökt universitetet. Under 2018 har studenterna i kurserna exempelvis besökt en muslimsk moské samt stadskyrkan. Företrädare från judiska föreningen har kommit till universitetet. Samverkan i Samhällsorientering 4-6 har även skett med Umeå Energi.

I kursen Naturvetenskap och teknik för åk 4-6 har samverkan med omgivande samhälle skett genom studiebesök på Däva värmekraftverk och Klabböle Energicentrum. I kursen Matematik 2 för åk 4-6 så genomförs ett utbyte med skolor i kommunen. Tre skolor deltar i utbytet där studenter från universitetet får möjlighet att genomföra lektioner i klasser och även få delta i diskussioner med legitimerade lärare på skolorna. Samma förfarande sker även i kursen Naturvetenskap och teknik för åk 4-6.

I kursen Profession och vetenskap för åk 4-6 så bjuds tidigare studenter in och berättar hur deras första år som lärare varit. Vi har även bjudit in skolstrateger från Umeå kommun som lyssnat på ledarskapsseminarier och berättat hur arbetet med lärarens ledarskap fortgår i kommunen. I motsvarande kurs för inriktningen mot fritidshem bjuds yrkesföreträdare in för att beskriva förtjänsten av kursens slutexamination; att formulera sina pedagogiska ställningstaganden; och hur detta utgör ett värdefullt stöd i det faktiska arbetet med utveckling av sin verksamhet. Övriga exempel som angavs under föregående års programanalys kvarstår då det är återkommande uppgifter och moment i kurser som t ex där adjungerade lärare hyrs in från fältet för att ge perspektiv på olika case. men också att de praktisk tillämpningsövningarna som projektet under pågående verksamhetsår avser förverkligas. Utvecklingsarbetet med att öka fältinslag och möjligheter att i högre grad knyta undervisningen till dagens skolverklighet pågår fortsättningsvis. Under verksamhetsåret har en omfattande kartläggning gjorts för ämneskurserna inom F-3 och 4-6. För närvarande kan fältstudierna för att fånga fritidsaktiviteter för barn och unga liksom att genomföra undervisningsuppdrag inom problemlösning ges som exempel som bygger på samverkan med personal i kommunen liksom i skolans verksamhet.

Samverkan sker också inom universitetet och mellan olika universitet genom det arbete som bedrivs i programrådet för de tre inriktningarna och de nationella nätverk som finns för dessa inriktningar. Denna samverkan bidrar till nya impulser till utveckling men också en samsyn av bärande delar i de tre programmen. Kommunrepresentanten i programrådet har likaså fortsättningsvis bidragit starkt till utbytet mellan verksamheterna och lärosätet genom att frågeställningar fångas upp på fältet och bearbetas i rådet och det omvända; fältet får aktuella inspel från studenternas utbildningar.

Studenterna, i synnerhet 4-6, uppgav att de kände sig väl rustade för sitt kommande arbetsliv.

Jämställdhet

I programutvärderingar finns ingen explicit fråga om jämställdhetsperspektivet, men tidigare har enstaka kommentarer kunnat utläsas. Men inga sådana kommentarer, i någon av de tre programutvärderingarna, fanns med denna gång. Vid revideringen av kurser under förevarande år har jämställdhetsperspektivet funnits med för att tillgodose att perspektivet belyses på olika sätt och att en

fördjupning ska ske under utbildningens gång. Till exempel sker det på mer grundläggande nivå i KVF och EDHL, de två sista UVK-kurserna termin 1, perspektivet används för att analysera och kritiskt granska meningsfull fritid i första kursen inom ämnesområdet för grundlärarna mot fritidshem i termin 2 och i termin 4 fördjupas det genom att studenterna ska planera för och genomföra samt utvärdera och analysera inslag i ett tematiskt arbete under vfu där perspektivet ska vara förankrat. Andra exempel från F-3 och 4-6 gavs vid fjolårets programanalys, dessa inslag är kvar i kurserna.

Samlad programanalys av rådet

Sammantaget kan vi konstatera, också i relation till föregående år, att studenterna uttrycker viss nöjdhet, i synnerhet 4-6-studenterna. Frågan kan ställas om det kan bero på att generellt vänder sig de allmänna inslagen främst mot dessa årskurser, varvid förskoleklassperspektivet och även de första årskursernas perspektiv samt fritidshemsperspektivet är sämre presenterat då exempel inte tas därifrån? Vi kan dock konstatera att detta är områden för programrådet att arbeta med framgent.

- *Förslag på åtgärder och förändringar*
  - *För att främja den röda tråden, beaktande av kursers innehåll och öka möjligheterna till progression inom programmen bör LH vidta fler åtgärder (ht-18 har detta dock startats med UVK-kurserna). Även programspecifika möten med alla kursansvariga bör organiseras så att ämnen/ämnesområden och UVK och VFU också kan relateras till varandra eftersom det i examensordningen anges att UVK-kurserna ska anpassas till kommande yrkesutövning och framför allt att vi ska kunna bygga kurserna på varandra och undvika onödiga upprepningar men kunna blicka både bakåt och framåt i sin undervisning. Organiseringen av detta måste dock, som rådet tidigare fört fram, ske med lång framförhållning.*
  - *Den rapport som rådet lämnade avseende vetenskapligt skrivande december 2017 måste skyndsamt behandlas då det förefaller uppenbart att problematiken med studenters skrivande syns vara ett växande? problem utifrån det som framkom på UVK-dagen i oktober -18.*
  - *Examensarbetets nuvarande utformning, kravnivå mm har lyfts fram genom bland annat skrivelse från Språkstudier och frågan bör lyftas inom programrådet kommande verksamhetsår och på LH-nivå.*
  - *För att förstärka muntlig framställning bör en översyn göras av respektive program samt en uppföljning av det nyinsatta retorikmomentet i en av svensk-kurserna.*
  - *Avsaknaden av grammatik som 4-6 påpekade är numera åtgärdad vid kursrevidering.*
  - *Den återkommande frågan om studentinflytandet måste arbetas vidare med och till exempel måste arbetet med kursutvärderingar (och övriga utvärderingar) ständigt motiveras. Kanske kan de nya programsidorna vara till nytta här, frågan bör lyftas.*

-Den återkommande frågan om seminarium som examinationsform och känslan att studenter "glider igenom" utbildningen måste tacklas med till exempel högre förberedelsekrav eftersom seminarieformen som så uppskattas då den ger möjligheter att befästa och fördjupa sina kunskaper och bredda perspektiv.

- Den återkommande önskan om mer praktisk tillämpning i samband med ämneskurser kommer att åtgärdas genom att inst. för Språkstudier erhållit utvecklingsmedel för ändamålet och F-3 och 4-6. Programrådet bör följa upp detta men också se över om motsvarande insatser kan/behöver göras inom programmet mot fritidshem.

-Bevakningen av att UVK-kurser också rymmer ett fritidshemsperspektiv måste fortsätta (också från föregående års uppföljningsplan avseende BFL och UUL). Förslag på åtgärder kan diskuteras med kursansvariga. Till exempel har, på initiativ från undervisande lärare, smärre åtgärder diskuterats avseende ett inslag i KVF för att tillgodose studenternas önskningar om kopplingar till sitt kommande yrkesuppdrag.

-Programrådet måste ombesörja att programutvärderingarna genomförs på ett mer enhetligt vis för att öka deltagandet.

-Om genomströmningen under termin 1, se sid 8, är problematisk bör programrådet förordna att LH i så fall undersöker anledningarna till detta och om det också gäller övriga program.

-För att utveckla vfu-kurserna anser rådet att det är värdefullt att de nationella nätverksträffarna för vfu-frågor också kan bevistas av någon kursansvarig institutions lärare som har många vfu-kurser. Anledningen är att de pedagogiska inslagen och diskussionerna vid nätverksträffarna kan berika kursuppläggen och att vfu-administratörerna som deltar helt naturligt fokuserar de punkter som rör deras arbete. Därför vill vi i rådet ansöka om möjligheterna för två lärare från de institutioner som har större delen av vfu-kurserna att delta vid nätverksträffar när programmet också rymmer pedagogiska frågor.

Ansökan om medel för att täcka kostnaderna för ett deltagande enligt ovan är inte inskickad i samband med övriga äskanden från grundlärarrådet och ska ses som ett tillägg till tidigare inskickad ansökan om medel för verksamhetsåret 2018/2019.